International Scientific and Practical Conference Samarkand Institute of Economics and Service
Vol. 1 Issue 1 | pp. 524-528 **| ISSN:** XXXX-XXXX
Available online @ https://globalconf.net/index.php/samisi

Article

"Green Economy" and The Impact of Climate Change on The World Economy

Saidakhmatov Zukhriddin Shokirovich*[1] , Murodullayeva Rushana Otabek qizi[2]

1. Samarkand Institute of Economics and Service, Trainee-Assistant, Department of Green Economy and International Business
2. Samarkand Institute of Economics and Service, Student, Faculty of International Economic Relations

* Correspondence: saidakhmatovzukhriddin@gmail.com ,

Abstract: This article analyzes the "green economy" and the impact of climate change on the global economy. The research findings are examined based on statistical data concerning the value of the global green economy, green jobs, and the economic damages resulting from climate change. Drawing on academic sources and international reports, the article explores the relationship between climate change and economic stability, as well as the role of green investments and national policies.

Citation Saidakhmatov Zukhriddin Shokirovich, et all. "Green Economy" and The Impact of Climate Change on The World Economy. International Scientific and Practical Conference Samarkand Institute of Economics and Service 2026, 1(1), 524-528.

Received: 12th Aug 2026
Revised: 26th Sept 2026
Accepted: 8th Oct 2026
Published: 23th Nov 2026

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Keywords: Climate change, economic impact, negative consequences, global economy, environmental sustainability, green jobs, economic damages, energy efficiency, sustainable development.

Kirish

Bugungi kunda global iqtisodiyot keskin iqlim o'zgarishi tahdidlari ostida faoliyat yuritmoqda. "Yashil iqtisodiyot" kontseptsiyasi iqtisodiy o'sish va ekologik barqarorlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashda muhim vosita sifatida e'tirof etilmoqda. Iqlim o'zgarishi nafaqat tabiiy resurslar va energetika tizimlariga, balki qishloq xo'jaligi, transport va sanoat sohalariga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bois, mavzu dolzarb bo'lib, iqtisodiy rivojlanish strategiyalarini qayta ko'rib chiqish va yashil investitsiyalarni rivojlantirish uchun global hamkorlik zarur. Ushbu maqola mavzuning dolzarbligini ta'kidlash bilan birga, iqtisodiy va ekologik muammolarni kompleks tarzda o'rganishga qaratilgan.

Adabiyotlar sharhi

"Yashil iqtisodiyot" va iqlim o'zgarishi masalalari bugungi kunda jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omil sifatida qaralmoqda. Ushbu mavzu bo'yicha ko'plab xalqaro va mahalliy olimlar hamda tadqiqotchilar tomonidan keng qamrovli ilmiy izlanishlar olib borilgan bo'lib, unda iqtisodiy o'sish va ekologik barqarorlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash masalalari chuqur o'rganilgan.

Xususan, Abdujalilova.O.A ning "Ekologik muammolar va ularning iqtisodiyotga ta'siri: global tahlil va milliy strategiyalar" nomli ilmiy maqolasida "XXI asrda insoniyat duch kelayotgan eng muhim muammolardan biri - bu iqtisodiy o'sish va atrof-muhit muhofazasi o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashdir. So'nggi ellik yil ichida jahon iqtisodiyoti misli ko'rilmagan darajada o'sdi, ammo bu o'sish tabiiy resurslarning haddan tashqari ekspluatatsiyasi, biologik xilma-xillikning kamayishi va iqlim o'zgarishi kabi salbiy oqibatlarga olib keldi. Ekologik muammolar endi sof tabiiy ofat sifatida emas, balki

iqtisodiy tizimlarning barqarorligiga jiddiy tahdid soluvchi omil sifatida qaralmoqda" [1] deya takidlab o'tgan.

Bundan tashqari, Pardayev.L.F va Ismoilova.S.A larning "Global iqlim o'zgarishining mamlakatlar iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri" nomli maqolasida "Global iqlim o'zgarishi bugungi kunda dunyo iqtisodiyotiga eng katta ta'sir ko'rsatayotgan omillardan biridir. Iqlimning keskin o'zgarishi, qurg'oqchilik, suv resurslari tanqisligi, ekstremal ob-havo hodisalari va ekologik muammolar mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanish strategiyalarini qayta ko'rib chiqishga majbur qilmoqda. Ushbu maqolada global iqlim o'zgarishining turli sohalarga – qishloq xo'jaligi, energetika, transport, sanoat va xizmat ko'rsatish tarmoqlariga ta'siri, shuningdek, uning iqtisodiy barqarorlik va milliy xavfsizlikka olib keladigan oqibatlari tahlil etilgan" [2] deb aytgan.

Mardonova.M.Q va Hamroyev.I.A larning "Iqlim o'zgarishining dunyo miqyosidagi ta'siri " nomli maqolasida ham "Iqlim o'zgarishi bugungi kunda butun dunyo mamlakatlarini birdek tashvishga solayotgan global muammodir. Bu hodisaning asosiy sababi inson faoliyati bilan bog'liq bo'lib, ayniqsa sanoat va transport tizimlaridan chiqayotgan issiqxona gazlari Yer atmosferasida issiqlikni ushlab qolmoqda" [3] deb aytadi.

Muxitdinova.M.Z ham o'zing "Yashil iqtisodiyot: iqlimning iqtisodiy ta'siri markaziy osiyodagi o'zgarishlar" nomli maqolasida "Iqlim o'zgarishi Markaziy Osiyoda turli mexanizmlar orqali suvning mavjudligi va sifatiga ta'sir qiladi. Ta'minot tomonida iqlim o'zgarishi yog'ingarchilik shakllariga, qor erishi dinamikasiga, muzliklarning chekinishiga, bug'lanish tezligiga va er osti suvlarining to'ldirilishiga ta'sir qiladi. Talab tomonida iqlim o'zgarishi qishloq xo'jaligining sug'orish ehtiyojlariga, energiya uchun sovutish ehtiyojlariga, suvdan foydalanish va maishiy xo'jalik uchun suv nasoslari ehtiyojlariga ta'sir qiladi" [4] deb tushuntiradi.

Qo'shimcha qilib aytganda, Kumar.M.S. va boshqa tadqiqodchilar tomonidan yozilgan "Impact of climate change on global economy" nomli maqolalarida "Iqlim o'zgarishi dastlab iqtisodiy farovonlikni yaxshilaydi, ammo asrning oxirida, asosan salbiy ta'sir ko'rsatib, daromad va biologik xilma-xillikka ta'sir qiladi. Iqlim o'zgarishi qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi va suv va sog'liqni saqlash kabi muhim resurslar kabi iqtisodiy jihatlarga bevosita ta'sir qiladi. Bundan tashqari, iqlim o'zgarishi bilvosita ishlab chiqarish, energiya ishlab chiqarish, transport va boshqa xizmatlar kabi turli iqtisodiy sohalarga ham ta'sir qilishi mumkin" [5] deb takidlashadilar.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot metodologiyasi sifatida maqolada adabiyotlar sharhi, xalqaro hisobotlar jumladan, World Economic Forum va BMT hisobotlari va statistik ma'lumotlar tahlili qo'llanildi. Analitik yondashuv yordamida global yashil iqtisodiyotning qiymati, yashil ish o'rinlari va iqlim o'zgarishidan kelgan iqtisodiy zararlar kompleks tarzda o'rganildi. Shu bilan birga, global o'rtacha harorat va sanoatgacha farq ko'rsatkichlari asosida iqlim xavfi va uning iqtisodiy oqibatlari baholandi. Tadqiqotda statistik indikatorlar, prognoz va model natijalari solishtirildi, hamda natijalar xalqaro standartlar va ilmiy manbalarga muvofiq tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar

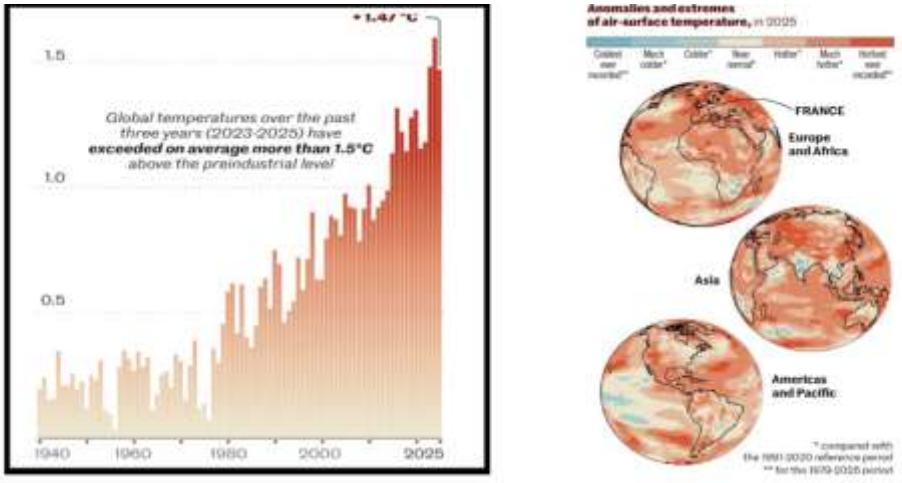
O'rganilgan ilmiy adabiyotlar va tadqiqotlar natijasida "yashil iqtisodiyot" hamda iqlim o'zgarishining jahon iqtisodiyotiga ta'siri ko'p qirrali va murakkab jarayon ekanligi aniqlandi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, iqlim o'zgarishi nafaqat ekologik muvozanatga, balki iqtisodiy o'sish, resurslardan foydalanish samaradorligi va tarmoqlar rivojiga ham sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Shu asosda mazkur bo'limda mavjud ilmiy yondashuvlar va o'rganishlar natijalari asosida muammoning asosiy jihatlari chuqur tahlil qilinadi hamda tegishli xulosalar shakllantiriladi.

O'rganilgan mazkur BMT hisobotiga ko'ra, iqlim o'zgarishi bo'yicha statistik ma'lumotlarni shakllantirish va tizimlashtirish xalqaro miqyosda ustuvor yo'nalishlardan

biri hisoblanadi. Hisobotda ta’kidlanishicha, global darajada iqlim o‘zgarishiga oid 134 ta indikator va 195 ta statistik ko‘rsatkich ishlab chiqilgan bo‘lib, ular mamlakatlarga o‘z milliy statistik tizimlarini shakllantirishda metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu ko‘rsatkichlar iqtisodiyot, energetika, qishloq xo‘jaligi va atrof-muhit bilan bog‘liq jarayonlarni kompleks tarzda baholash imkonini beradi [6] .

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, iqlim o‘zgarishiga oid statistik tizimlar hali barcha mamlakatlarda bir xil darajada rivojlanmagan. Jumladan, indikatorlar uch toifaga ajratilgan bo‘lib, birinchi toifadagi ko‘rsatkichlar bo‘yicha kamida 50 foiz davlatlarda ma’lumotlar mavjud, ikkinchi toifadagi indikatorlarda bu ko‘rsatkich pastroq, uchinchi toifadagi indikatorlar esa hali to‘liq metodologik asosga ega emas. Bu esa global miqyosda iqlim o‘zgarishini baholashda ma’lumotlar yetishmovchiligi va taqqoslash muammolari mavjudligini ko‘rsatadi .

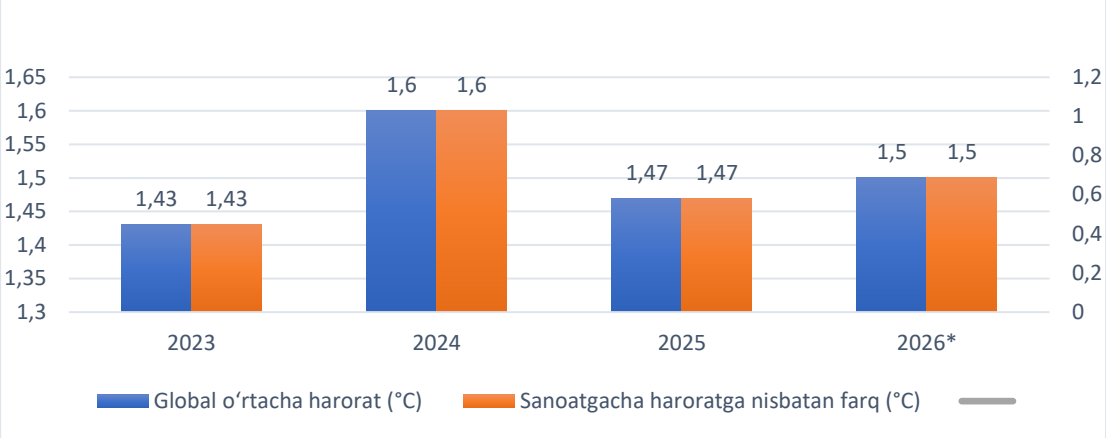
Shuningdek, hisobotda 2021-yilda o‘tkazilgan global konsultatsiya natijalariga ko‘ra, 86 ta davlat va 26 ta xalqaro tashkilot iqlim statistikasi bo‘yicha fikr va ma’lumotlar taqdim etgani qayd etilgan. Ushbu jarayon iqlim o‘zgarishiga oid ma’lumotlarni yig‘ish, qayta ishlash va tahlil qilishda xalqaro hamkorlik muhim ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, ko‘plab mamlakatlarda statistik ma’lumotlarni yig‘ishda texnik imkoniyatlar, metodologiya va ma’lumotlar bazasining yetarli emasligi asosiy muammolardan biri sifatida qayd etilgan .

1-rasm. Jahon miqyosida issiqlik temperaturasi 2023-2025 [7]

So‘nggi yillarda Yer sirtining harorati sezilarli darajada oshdi. 2023–2025 yillar oralig‘ida global o‘rtacha harorat sanoat davridagi ko‘rsatkichlardan 1,5°C dan yuqori bo‘lib, rekord darajaga yetdi. Ayniqsa, 2025-yil global isish bo‘yicha o‘tgan uch yil ichida eng issiq yillardan biri bo‘lib, o‘rtacha harorat sanoatgacha bo‘lgan darajadan 1,47°C ga oshdi. Shu bilan birga, 2025-yil 2023-yilga nisbatan biroz salqinroq -0,01°C va 2024-yilga qaraganda ozroq sovuq -0,13°C bo‘ldi, ammo u hali ham tarixiy rekordlar qatorida qolmoqda.

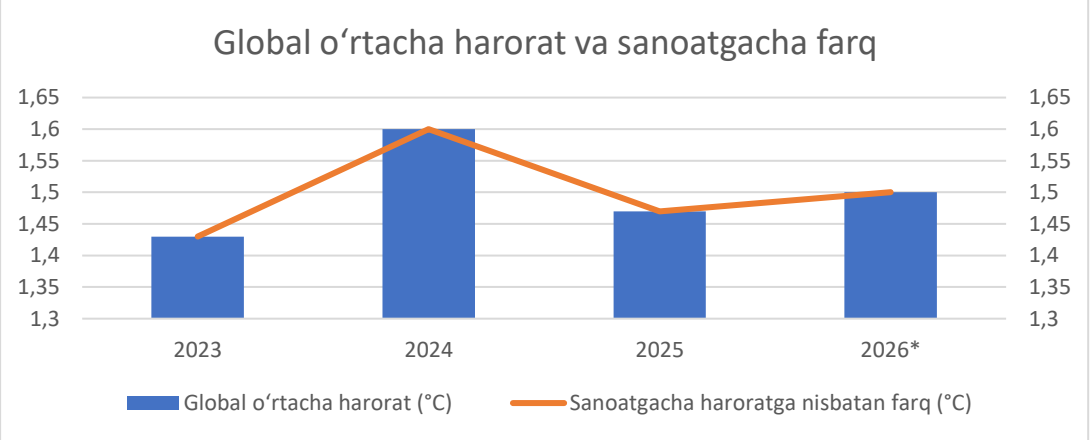
Bu tendensiya Parij kelishuvida belgilangan 1,5°C chegarasi tez orada oshib ketishi mumkinligini ko‘rsatadi. Mutaxassislar, agar hozirgi o‘sish sur’ati davom etsa, bu chegaraning 2030-yilgacha yetishi va oldindan bashorat qilingan muddatdan ancha ilgari kelishi mumkinligini ta’kidlashmoqda. Shuningdek, so‘nggi 11 yil davomida global harorat tarixiy rekordlar bilan izohlanmoqda, bu esa iqlim o‘zgarishining doimiy va jiddiy xarakterga ega ekanligini bildiradi.

2-rasm. “Yashil iqtisodiyot va iqlim o‘zgarishining global iqtisodiy ko‘rsatkichlari 2023–2026” [8]

Jadval ko‘rsatkichlari shuni bildiradiki, global yashil iqtisodiyot 2023–2026 yillar oralig‘ida barqaror o‘sish yo‘lini bosib o‘tmoqda. 2023 yilda $4.8 trillion qiymatga ega bo‘lgan yashil iqtisodiyot 2026 yilda $5.5 trillionga yetishi kutilmoqda, bu yiliga taxminan 5–6% o‘sishni anglatadi. Shu bilan birga, yashil ish o‘rinlari ham ortib, 2023 yilda 8.9 milliondan 2026 yilda 10.2 millionga yetishi prognoz qilinmoqda, bu iqtisodiy rivojlanish bilan birga yashil sektor ish kuchiga bo‘lgan talabning ortishini ko‘rsatadi.

Jadvaldagi iqlim o‘zgarishidan kelgan global zararlar ham ortib bormoqda: 2023 yilda $210 milliarddan 2026 yilda $230 milliardgacha yetishi kutilmoqda. Bu ko‘rsatkichlar iqlim o‘zgarishining iqtisodiyotga salbiy ta’sirini va ekologik risklarning moliyaviy og‘irligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, yashil iqtisodiyotning o‘sishi iqlim zararlarini kamaytirish va yangi ish o‘rinlarini yaratishda muhim rol o‘ynashini ko‘rsatadi.

3-rasm. “Global o‘rtacha harorat va sanoatgacha farq” [9]

Jadval ma’lumotlariga ko‘ra, global o‘rtacha harorat 2023–2026 yillar oralig‘ida yuqori darajada saqlanmoqda va sanoatgacha haroratga nisbatan o‘sish +1.43°C dan +1.50°C gacha o‘zgaradi. Bu ko‘rsatkichlar shuni bildiradiki, inson faoliyati natijasida global iqlim o‘rtacha temperaturasi oshib borishda davom etmoqda.

2024 yilda 1.60°C ga yetgan harorat 2025 yilda qisqa muddatga 1.47°C ga pasayishi prognoz qilingan bo‘lsa-da, 2026 yilda yana 1.50°C ga ko‘tarilishi kutilmoqda. Bu tabiiy va antropogen omillar bilan bog‘liq o‘zgaruvchanlikni ko‘rsatadi. Haroratning o‘rtacha darajasi barqaror oshib borishi iqlim xavfini kuchaytiradi va global ekologik strategiyalarni amalga oshirish zaruratini oshiradi.

Xulosa va takliflar

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, global yashil iqtisodiyot 2023–2026 yillar oralig‘ida barqaror o‘sish sur’atini saqlab qolmoqda. Yashil iqtisodiyot qiymati $4.8 trilliondan $5.5 trilliongacha oshishi prognoz qilinmoqda, bu esa yangi ish o‘rinlarini yaratish va iqtisodiy

barqarorlikni mustahkamlash imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, iqlim o‘zgarishidan keladigan global zararlar ortib borishi, ya’ni $210 milliarddan $230 milliardgacha yetishi kutilmoqda, iqtisodiyot va ekologik xavflarning bir-biri bilan chambarchas bog‘liq ekanligini ko‘rsatadi.

Global o‘rtacha harorat 2023–2026 yillar oralig‘ida sanoatgacha haroratga nisbatan +1.43°C dan +1.50°C gacha oshib bormoqda. Bu tendensiya ekologik va iqtisodiy xavfning doimiyligini tasdiqlaydi hamda yashil investitsiyalar, milliy siyosat va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zaruratini oshiradi. Shu asosda iqlim statistikasi tizimini yaxshilash va indikatorlarni standartlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

Birinchidan, global va milliy darajada yashil iqtisodiyot sohasini rivojlantirish uchun iqtisodiy rag‘batlar va investitsiyalarni oshirish, energiya samaradorligi va qayta tiklanadigan energiya loyihalarini ilgari surish.

Ikkiinchidan, iqlim statistikasi tizimini yaxshilash va indikatorlarni yagona metodologiya asosida standartlashtirish, mamlakatlararo taqqoslash imkoniyatini kengaytirish.

Uchinchidan, iqlim o‘zgarishining iqtisodiy zararlarini kamaytirish uchun milliy va xalqaro siyosatlarni uyg‘unlashtirish hamda ekologik risklarni baholash.

To‘rtinchidan, yashil ish o‘rinlarini yaratish va aholining yashil iqtisodiyotga integratsiyasini kuchaytirish maqsadida malaka oshirish dasturlari va treninglar tashkil etish.

Beshinchidan, parij kelishuvi maqsadlariga muvofiq emissiya kamaytirish va tabiiy resurslarni barqaror boshqarish orqali global harorat o‘sishini cheklash.

REFERENCES

[1]. Abdujalilova.O.A “Ekologik muammolar va ularning iqtisodiyotga ta’siri: global tahlil va milliy strategiyalar” https://doi.org/10.70728/tech.v3.i04.003

[2]. Pardayev.L.F va Ismoilova.S.A “Global iqlim o‘zgarishining mamlakatlar iqtisodiy rivojlanishiga ta’siri” https://universalpublishings.com/index.php/itfttdm/article/view/13635

[3]. Mardonova.M.Q va Hamroyev.I.A “Iqlim o‘zgarishining dunyo miqyosidagi ta’siri “ https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/87068/88807

[4]. Muxitdinova.M.Z “Yashil iqtisodiyot: iqlimning iqtisodiy ta’siri markaziy osiyodagi o‘zgarishlar” https://americanjournal.org/index.php/ajbmeb/article/view/1725/1598

[5]. Kumar.M.S., Palanichamy.N.V., Shivakumar.K.M., Chandrakumar.M., Kalpana.M., Muruganandhi.D. “Impact of climate change on global economy” https://doi.org/10.1016/j.regsus.2025.100274

[6]. https://digitallibrary.un.org/record/3955189?utm_source=chatgpt.com&v=pdf , file:///C:/Users/user/Downloads/E_CN.3_2022_17-EN.pdf

[7]. https://www.lemonde.fr/en/environment/article/2026/01/14/2025-ranks-among-the-three-hottest-years-ever-recorded_6749418_114.html?utm_source=chatgpt.com#

[8]. “Yashil iqtisodiyot va iqlim o‘zgarishining global iqtisodiy ko‘rsatkichlari 2023–2026” https://www.weforum.org/reports/already-a-multi-trillion-dollar-market-ceo-guide-to-growth-in-the-green-economy

[9]. “Global o‘rtacha harorat va sanoatgacha farq” https://www.weforum.org/reports/already-a-multi-trillion-dollar-market-ceo-guide-to-growth-in-the-green-economy